International Online Journal of Educational Sciences, 2015, 7 (3), 215 - 228

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Psychological Birth Order and Optimism in High School

Cem Gençoğlu[1] and Melek Kalkan[2]

[1,2,] *Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Turkey.*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 12.01.2015
Received in revised form 21.05.2015
Accepted 30.01.2015
Available online 24.06.2015

ABSTRACT

In this survey, it is aimed to examine the relations between high school students' optimism levels and psychological birth orders according to gender. Sample of the survey is composed of 319 females (%54,4), 267 males (%45,6), in total 586 high school students studying at a randomly selected in Samsun city, Canik district. In the survey, Optimism Scale, Psychological Birth Order Inventory and Personal Info Form is used as the data collection tool. According to the findings obtained in the survey, the relation between the high school students' optimism levels and Oldest Child Psychological Birth Order and Youngest Child Psychological Birth Order is found negative and significant, the one between Middle Child Psychological Birth Order and Only Child Psychological Birth Order is found positive and significant. Besides; while the optimism levels of the individuals who have Oldest Child Psychological Birth Order is found lower than the ones who have Middle Child Psychological Birth Order and Only Child Psychological Birth Order, the optimism levels of the ones who have Middle Child Psychological Birth Order is precipitated to be higher than the ones with Youngest Child Psychological Birth Order.

© 2015 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Psychological Birth Order, Optimism, High School Student

Extended Summary

Purpose

Humans have emotional reactions to the events and incidents that they encounter during their lifetimes. The characteristics of these reactions differs in terms of how they affect the individual and their way of emerging from the experience. Having positive expectations with regard to the future, or evaluating past experiences positively, are determinants of an individual's opinions in terms of the present. The source of balance between emotional and cognitive conflicts that stem from describing events, incidents as being positive or negative, are related to an individual's tendency towards optimism. While, according to some researchers, optimism is an individual's positive expectations with regard to events that she/he will encounter in the future, pessimism, on the other hand, is something like the perception that life is preparing bad events for him/her (Carver and Scheier, 2001). Such optimism is shaped mostly in terms of an individual's description of goals and expectations and his/her efforts to achieve them. In this sense, optimism expresses a power that carries the indiviual to a point that is free from conditions and difficulties, and acts as a source of dynamism that triggers a person to move on. An optimist is mostly likely to expect positive results from bad events. Such a safe perception brings about a result composed of positive emotions, while it causes anxiety,sadness and desperation in terms of pessimistic individuals. Family is A determant and complement to personal features. The family into which the individual is born, and the role that the family has given to the individual, makes up the main framework of this determinent factor. This role framework is explained through a concept that is formed out of an evaluation of effect of an individual's

[1] Corresponding author's address: Ondokuz Mayıs University Faculty of Education
Telephone: +90362445 01 18/5373
Fax: +90362445 03 00
e-mail: cem.gencoglu@omu.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2015.03.006

© 2015 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

birth order as a child in the family. This situation referred to as "birth order" in Adler's individual psychology approach. Children experience different social lives as a result of the effect of birth order in terms of being the oldest, middle or youngest child. The oldest child shows authoritarian, hostility and conservative behaviours from the concern with regard to maintaining his/her authority after the second child's birth. The second child, with an effort to surpass the first one, is ambitious, rebellious and jealous. The youngest one, on the other hand, shows behavioural problems both in childhood and in adulthood with the effect of having grown up in a spoilt atmospehere. The only child has some features of the oldest one, but s/he has problems in sharing, is accustomed to being at the centre, being dependent on both parents (Schultz and Schultz, 2009).

Adler, in his later studies, put forward the concept of Psychological Birth Order that is formed out of the perception a child may have about himself/herself in terms of his/her psychological position in the family instead of birth order. This perception is shaped by the individual's attitude towards other persons in the family, thier self-perception, and the relationships within the family. It is described as an important factor in terms of exhibiting self-perception and several other personality characteristics. It is thought that there are permanent effects of an individual facing events in the family in the early years of life that have important effects on developing an optimistic tendency. Consequently, studying the psychological birth order of high school in terms of any effects on the level of individual optimism is a phenomenon worth examining.

Method

This study is a descriptive study that aims to determine the relationship between the optimism levels of high school students and their psychological birth order. The study group is composed of volunteer students selected randomly from Samsun's Canik district. These students are in 9th grade (n= 165, 28.2%), 10th grade (n= 103, 17.6%), 11th grade (n= 154, 26.3%) and 12th grade (n=164, 28.0%) and are aged between 13 and 19 (X=15.7, Ss=1.87). The group is composed of 319 girls (54.4%), 267 boys (45.6%) making up a totall of 586 high school students. In the study, the White-Campbell Psychological Birth Order Inventory (PDSE) (Kalkan, 2005), the Life Tendency Test (Aydın and Tezer, 1991) and a Personal Data Form were used to collect data.

Pearson Correlation Analysis is used to determine the relationship between the high school students' birth rate and their levels of optimism according to gender. One way variance analysis is carried out to determine whether levels of optimism differ in terms of psychological birth order, and the LSD test is used to detect any meaninful differences between groups.

Results

In this study, the relationship between high school students' birth order and their levels of optimism is examined. According to the results obtained, negative levels and meaningful relationships were found between optimism and oldest child psychological birth order and youngest child psychological birth order; and a positive level and meaningful relationships were found between middle child psychological birth order and only child psychological birth order. At the same time, individuals' levels of optimism in terms of oldest child psychological birth order is lower than those of middle child psychological birth order and only child psychological birth order, while the optimism levels of those who have middle child psychological birth order is higher than that of youngest child psychological birth order.

Conclusion and Discussion

According to a research that has been undertaken with regard to psychological power (Windle, 1999) this is described as a feature of coping with negative life conditions similar to optimism. It is found that there is a negative relationship between the oldest and youngest child psychological birth order and psychological power levels; it is found that there is a positive relationship between middle and only child psychological birth order and psychological power level, and that psychological birth order is a meaningful predictor of psychological power (Oktan, Odacı & Çelik, 2014). This result is similar to the results of this study. At this point, family is the source of the many life skills and competencies that a child will use throuhout his/her life. The reaction that the young individual will show throughout his/her life will be shaped in the family setting, and will be functional in terms of behavioural, cognitive and emotional dimensions (Kashdan et al., 2002). The research done so far points out that there is a positive relationship between a family's structure

and functions, and parental behaviours, on an adolescent's degree of optimism. In this study, it is found that there is negative meaningful relationship between individuals having Oldest Child and Only Child Psychological Birth Order and optimism levels. When this finding is evaluated in the light of the related literatüre, it can be seen that the child that feels the most loss of attention in the family is the oldest one.

The following recommendations can be made based on the findings of this study:

1. It is important to know about the perception of family relationships on the part of the individiual in order to understand him/her. It is assumed that this information about individuals will be helpful to counsellors in terms of determining the need for intervention and for proposing strategies in psychological counselling.
2. In studies to be done with regard to enhancing optimism, intervention programmes can be prepared by taking psychological birth order and family relationships into account.
3. Since no other study has been found in the literature in terms of dealing with both Psychological Birth Order and optimism, new research is neeeded to repeat the research and test the results.

Lise Öğrencilerinde Psikolojik Doğum Sırası ve İyimserlik

Cem Gençoğlu[1] ve Melek Kalkan[2]

[1, 2,] *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye.*

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 12.01.2015
Düzeltilmiş hali alındı 21.05.2015
Kabul edildi 30.06.2015
Çevrimiçi yayınlandı 24.06.2015

ÖZ

Bu araştırmada lise öğrencilerinin cinsiyete göre psikolojik doğum sıraları ile iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Samsun ili Canik ilçesi'ndeki liseler arasından rastgele seçilen 319'u kız (%54.4), 267'si erkek (% 45.6), toplam 586 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; İyimserlik Ölçeği, Psikolojik Doğum Sırası Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; lise öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri ile Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası ve Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası arasında negatif ve anlamlı, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası ve Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırası arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ek olarak; Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına sahip bireylerin iyimserlik düzeyleri, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası ve Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına sahip olanların iyimserlik düzeylerinden düşük bulunurken, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına sahip olanların iyimserlik düzeyleri, Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına sahip olanların iyimserlik düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır

© 2015 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Psikolojik Doğum Sırası, İyimserlik, Lise Öğrencisi

Giriş

İnsan, yaşamı boyunca karşılaştığı olaylara çeşitli duygusal tepkiler verir. Olayın niteliği fiziksel veya psikolojik anlamda varlığına yönelik bir tehdit içeriyorsa, çoğunlukla heyecan, depresyon, kaygı, üzüntü, öfke patlamaları gibi duygusal durumlar yaşanır. Gelecekten olumlu bir takım beklentiler içerisinde olmak, ya da geçmişte yaşananları olumlu olarak değerlendirmek bireyin yaşanan ana ait duygu ve düşüncelerinin olumlu olmasının belirleyicisidir. Aynı durum olumsuz gelecek beklentisi ve değerlendirmeler içinde geçerlidir. İnsan yaşamının kaçınılmaz bir sonucu olarak karşımızda bulunan bu duygusal/düşünsel karmaşalar arasındaki dengenin/çatışmanın kaynağı kişinin iyimserliği veya kötümserliği ile ilişkilendirilmektedir (Carver ve Scheier, 2002). İyimserlik, bireyin yaşamında karşılaşacağı olaylara yönelik olumlu beklentiler içeren genel bir tanımlamayı ifade ederken, kötümserlik ise yaşamın kendisi için kötü bir takım olaylar hazırladığını düşünmeyi içermektedir (Carver ve Scheier, 2001). Bu yaklaşıma göre, iyimserlik, geleceğe ait beklentiler olarak çerçevelenmekte ve bireylerin hedeflerini ve beklentilerini nasıl tanımladıkları, bu konudaki çabaları önemli görülmektedir (Scheier ve Carver, 1992). İyimserlik eğilimi bireylerin hedeflerine ulaşmalarında karşılaştıkları zorluklara karşı bir destek mekanizması olarak görülürken, içerisinde bulunulan durum ve koşullardan bağımsız olarak bir kişilik özelliği olarak da değerlendirilmektedir. Bu tutuma sahip iyimser birey, zorluklarla karşılaştığında geleceğe yönelik umudunu yitirmeden amacına yönelik davranışlar sergilemeye devam edecektir (Scheier ve Carver, 2002).

Seligman (2007)'a göre ise bireylerin iyimserlik eğilimleri, yaşama ilişkin genel değerlendirmelerine bağlı olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşımda bireyin yaşamında olumsuz bir olay meydana geldiğinde, bireyin olayı açıklama tarzı, olayla mücadelesini etkileyebilmektedir. Açıklama tarzı, bireyin mücadele gücünü azaltıp, çözüm için motivasyonunu düşürebileceği gibi sorununu rahatça çözmesini de sağlayabilmektedir (Peterson, 2000). İyimserlik kavramını tanımlamayı amaçlayan bu iki yaklaşım temelde bazı farklılıklar içermektedir. Scheier ve Carver'in (1992) yaklaşımı beklentilerin davranışa etkisini irdelerken, Seligman'ın (2007) yaklaşımı yaşanmışlıklara ilişkin olumlu olumsuz açıklamalarda bulunma eğilimini içermektedir. Her iki yaklaşımda da ortak nokta iyimserliğe yönelik yaşamda olumlu sonuçlar

[1] Sorumlu yazarın adresi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.
Telefon: +903624450118 / 5373
Fax: +903624450300
e-mail: cem.gencoglu@omu.edu.tr

alma, kötümserliğe yönelik ise olumsuz sonuçlarla karşılaşma şeklinde ortaya çıkmaktadır (Scheier ve Carver, 2002). İyimser bireyler çoğunlukla kötü olaylardan dahi olumlu sonuçlar bekleme eğilimi gösterirler. Bu güvenlik algısı onlar için, olumlu duygulardan oluşan bir sonuç ortaya çıkarırken, kötümser bireylerin yaşamış olduğu kuşku ve şüphe onlar için, kaygı, suçluluk, öfke, üzüntü ve umutsuzluk gibi olumsuz duygulara neden olmaktadır (Snyder ve ark., 1996).

İyimser ve kötümser bireyler olayları değerlendirirken şu boyutlar üzerinde farklılaşmaktadırlar: a) Olaya yönelik içsel ya da dışsal açıklamalar (Kişiselleştirme), b) Olayın etkilerinin değişebilirliği ya da değişmezliği (Kalıcılık), c) Olayın etkilerinin genel ya da özel algılanması (Yaygınlık), (Abramson ve ark., 1978; Gillham ve ark., 2001). Olumsuz bir olay kötümser birey için; içsel, sabit ve genelleyici bir yaklaşımla değerlendirilir. Dolayısıyla sorun kendisinden kaynaklanmaktadır, bu değişmez bir durumdur, yaşamının tümünü etkileyecektir. Olumsuz olay iyimser birey için; yaşamın sadece bir kısmını etkileyecektir ve çevresel kaynaklıdır, olumsuzluk sadece bu duruma özgüdür. Olumlu bir olay kötümser birey için; değişkendir, çevredeki insanlar sayesinde gelişmiştir, sadece bu duruma özgüdür. Olumlu bir olay iyimser birey için; kendisinden kaynaklanır, değişmez ve bu her zaman böyle olacak şeklinde değerlendirilmektedir (Gillham ve ark. 2000; Seligman, 2007).

İyimserlik eğiliminin bireyin psikolojik iyilik hali üzerinde yaptığı olumlu etkinin, bireylerin yaşam becerilerini olumlu yönde değiştirdiği bilinmektedir. (Aydın ve Tezer, 1991; Haugen, Ommundsen, ve Lund, 2004; Gustavsson-Lilius, Julkunen ve Hietanen, 2006; Yalçın, 2011). İyimserlik üzerinde yapılan araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde, çoğunlukla iyimserlik eğiliminin beden sağlığına etkileri (Kivimaki ve ark., 2005; Carver ve ark., 2005; Steptoe ve ark., 2006; Pinquart, Fröchlich ve Silbereisen, 2007; Geers ve ark., 2010; Akkoyun, 2002; Üstündağ-Budak ve Mocan-Aydın 2005; Karagöz, 2011), akademik başarı ile ilişkisi (Puskar ve ark., 2010; Medlin, Green ve Gaither 2010; Kümbül-Güler ve Emeç, 2006:), konularına odaklandığı görülmektedir. Bu araştırmalardan bir kısmı ise iyimserlik ve aile ilişkileri üzerine odaklanmaktadır (Bostancı ve ark., 2007; Orejudo ve ark., 2012).

Aile, insanın kişilik özelliklerinin belirleyicisi ve tamamlayıcısıdır. Bir insan hakkında kesin bir yargıya ulaşabilmek için onun yetiştiği aile içerisindeki rolü ile ilgili bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır (Cüceloğlu, 1992; Yörükhan, 2011). İnsanın içerisine doğduğu, kişilik gelişimi sürecinde bir etkileşim alanı olarak tanımlayabileceğimiz aile, bireyin kimliğini bulmasında etkili olabileceği gibi, hayata bakış ve hayatı okuma tarzında da önemli bir role sahiptir.

Ailenin etkisine vurgu yapan kuramcıların başında Bireysel Psikoloji'nin kurucusu Adler gelmektedir. Adler'e göre kişilik ile doğum sırası arasında çok güçlü bir ilişki vardır (Burger, 2006). Çocuklar, aile içerisindeki doğum sırasının etkisi ile en büyük, ortanca, en küçük ve tek çocuk olmalarından dolayı farklı sosyal deneyimler yaşamakta ve buna bağlı olarak farklı kişilik özellikleri sergilemektedirler. En büyük çocuk; ikinci çocuğun doğumu ile eski düzen ve otoritesini devam ettirebilme kaygısı ile düşmanca, otoriter ve muhafazakâr tavırlar sergilemektedir. İkinci çocuk; hırslı, isyankâr ve kıskanç yapısı ile ilk doğanı aşma gayreti içerisinde bir tavrı sergileme eğilimindedir. Küçük çocuk; şımartılmış bir biçimde yetişmesi nedeniyle çocuklukta ve yetişkinlikte davranış problemleri göstermesi muhtemel bir kişilik sergilemektedir (Schultz ve Schultz, 2009). Tek çocuk; en büyük çocuğun bazı niteliklerine sahip olmasına rağmen paylaşma sorunları olan, ilgi odağı olmaya alışkın, anne baba veya her ikisine birden bağımlılık gösterme eğilimleri olan bir birey olarak tanımlanmaktadır. Adler'in bireyin ailedeki konumuna ilişkin bu yorumu, yetişkinlerin dünya yaşamında nasıl birbirlerini etkilediklerine ilişkin birçok olgu barındırmaktadır. Bireyler çocukluk yaşamlarında aileden edinmiş oldukları bu ilişki biçimi ile bir yaşam tarzı edinmekte ve bunu yetişkinlik yaşantılarına taşımaktadırlar (Corey, 2008).

Daha sonra yaptığı çalışmalarda Adler önemli olanın gerçek doğum sırasının değil, bireyin aile içerisinde kendini algılamasının olduğunu ifade etmiştir (Stewart ve Campbell, 1998). Bu görüşleri ile Adler, çocukların her ne kadar aynı aile ve evde dünyaya gelmiş olsalar dahi farklı bir psikolojik ortama sahip olduklarını savunmaktadır. Bu durum gerçek doğum sırasının yanında bireylerin bir de psikolojik doğum sırasına sahip oldukları anlamına gelmektedir (Stewart, 2004). Bireysel Psikoloji alanında oldukça ilgi gören bu görüşe göre psikolojik doğum sırası, bireyin aile içerisinde, kendisini algılayışı ve ilişki kurma biçimi ile bağlantılı olarak buna göre kendisini konumlandırması olarak tanımlanmıştır (Campbell, White ve Stewart, 1991).

Bir ailenin çocuğunun dünyaya geliş sırası ile ilişkilendirilen tutumları, bazı durumlarda çocuğun ailedeki bu pozisyonunu psikolojik olarak algılayış biçimi ile açıklanabilmektedir. Dolayısıyla çocuğun aile içerisindeki konumunu ve kendilik algısını belirleyen temel unsur ailenin çocuğa karşı tutumudur. Bireyin kendilik algısı ve ailenin çocuğa karşı tutumuyla şekillenen psikolojik doğum sırası, bireylerin kişilik gelişiminde ve çeşitli kişisel özelliklerini sergilemesinde önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir (Kalkan, 2005). Bu anlayışa göre kişilik gelişiminde gerçek doğum sırasından ziyade psikolojik doğum sırasının daha önemli kabul edilmekte, bireylerin aile içinde kendilerini algılama biçimleri yaş, cinsiyet, ebeveynlerin sayısı, ölüm, boşanma, üvey anne veya baba gibi önemli faktörler çerçevesinde değerlendirilmektedir (Campbell, White ve Stewart, 1991; Gfroerer, ve ark., 2003). Benzer psikolojik doğum sırasını özelliklerini taşıyan bireyler aynı kişilik özelliklerini göstermektedirler (Manaster, 1977).

Çocuğun ailedeki algılanma biçimine bir örnek vermek gerekirse;

> *"Özellikle hem kız hem erkek çocukların olduğu ailelerde, erkek çocuk küçük bile olsa, ebeveynleri tarafından büyük çocuk muamelesi görmekte, diğerlerine göre daha söz sahibi ve etkili bireyler olarak yetiştirilmektedirler. Benzer şekilde ailede engelli çocuğun olduğu durumlarda, ebeveynlerin diğer çocuklara yaklaşımları gerçek doğum sıralarından farklı olabilmektedir. Ya da bazı ailelerde ebeveynlerden birinin yoksunluğu durumunda çocuklardan biri ebeveyn rolleri üstlenmek zorunda kalmakta, bu da psikolojik doğum sırasını gerçek doğum sırasından farklı kılmaktadır. İşlevsel olmayan ailelerde de alt sistemler arasındaki sınırların belirsizleştiği ve alt sistemlerin rollerinin birbirine karıştığı durumlarda da çocuklar kendilerini gerçek doğum sıralarından farklı konumlandırmaktadırlar" (Kalkan, Epli Koç, 2008, ss.53-54).*

Psikolojik doğum sırası çocuğun ebeveynleri ile ilişkisi çerçevesinde şekillenmektedir. Çocuk aile içerisindeki deneyimleri ile ailedeki kendi rolünü algılamaya ve bu doğrultuda bir kendilik ve gelecek algısı şekillendirmeye başlar. Aile sistemi içerisinde geliştirilen bu algı biçimi bireyin psikolojik yapısının çekirdeğini oluşturur (Stewart, Stewart ve Campbell, 2001). Psikolojik doğum sırası üzerine yapılan araştırmalar, doğum sırasında büyük olan çocukların diğer doğum sıralarına göre davranış standartlarının üstünde davranma eğilimli oldukları, kendilerini çalışma hayatında başarı odaklı olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşmıştır (Ashby, LiCicero ve Kenny 2003). Diğer taraftan büyük çocuk psikolojik doğum sırasında olan kişilerin; kendilerini aile destekli, akranları tarafından kabul edilen, güvenilen kişiler olarak algıladığı, ortanca çocukların ise; düşük kendine güven, yüksek düzeyde engellenmişlik ve haksızlığa uğramışlık duygusu ve başa çıkma tarzlarındaki sınırlılığa neden olduğu şeklinde bulgulara rastlanmaktadır (Pilkington ve ark., 1997). Gilbert ve Morawski'nin (2005) yaptığı araştırmada psikolojik doğum sırasına göre büyük olan çocukların, diğer psikolojik doğum sıralarına nazaran stresten zarar görme düzeylerinin yüksek olduğu, stres durumu ile karşı karşıya kaldıklarında yenilikten korkan ve muhafazakâr kişilik yapısına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ergenlerin ruh sağlığında ebeveynlerin ruhsal durumu önemli bir unsurdur. Ailede gözlenen psikolojik rahatsızlıklar benzer biçimde ergen yaşamında da anlamlı bir takım olumsuzluklara neden olmaktadır (Van Loon ve ark., 2013). Aile desteğini hisseden ergenlik çağındaki bireyler, yüksek düzeyde sosyal uyum ve akademik yeterliliğe sahiptir (Chong ve ark.,2006). Buna karşılık çocukluk çağında yaşanan olumsuzluklar bireyin gelecek yaşamında kötümserliğinin kaynağı olarak görülmektedir (Korkeila ve ark., 2004). Aile ilişkilerinde psikolojik olarak konumlandırılma biçimleri kızları ve erkekleri farklı etkilemektedir. Sağlıklı ve iletişim becerileri konusunda yeterli düzeyde görülen baba ile ilişkiler, kız ve erkek ergenlerde iyimserliğin gelişimi konusunda önemli bir yordayıcı olarak görülürken, ergen ve ebeveynler arasında yaşanan çatışmalar sadece kızlar açısından bir kötümserlik nedeni olarak değerlendirilmektedir (Orejudo ve ark., 2012).

Bireyin yaşamının erken dönemlerinde karşılaştığı olayların kalıcı etkilerinin, iyimserlik eğiliminin ya da tam tersi kötümserliğinin gelişimine neden olacağı, bireyin ailedeki psikolojik pozisyonunun, yaşam biçiminin ve kişilik özelliklerinin oluşmasında önemli bir dinamiği olduğu (Gfroerer ve ark., 2003) gerçeği karşımızdadır. Tüm bunları göz önünde bulunduğumuzda lise öğrencilerinde psikolojik doğum sırasının, bireylerin iyimserlik düzeylerini etkileyen bir değişken olup olmadığı irdelenmesi gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Lise öğrencilerinin cinsiyetine göre psikolojik doğum sırası ile iyimserlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Lise öğrencilerinin psikolojik doğum sırasına göre iyimserlik düzeyleri anlamlı bir fark göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, lise öğrencilerinin cinsiyete göre iyimserlik düzeyleri ile psikolojik doğum sıraları arasındaki ilişkiyi ve iyimserlik düzeylerinin psikolojik doğum sırasına göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla planlanan, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ili Canik ilçesinden rastgele seçilen lise öğrencilerinin, 9. (n= 165, % 28.2), 10. (n= 103, % 17.6), 11. (n= 154, % 26.3) ve 12. (n=164, %2 8.0) sınıflarında eğitim gören, yaşları 13 ile 19 arasında değişen (X=15.7, Ss=1.87), araştırmaya katılmakta gönüllü, 319'u kız (%54.4), 267'si erkek (% 45.6), toplam 586 lise öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak için White-Campbell psikolojik doğum sırası envanteri (PDSE) (Kalkan 2005), yaşam yönelimi testi (Aydın ve Tezer, 1991) ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

White-Campbell psikolojik doğum sırası envanteri (PDSE). Ölçek, Campbell, White ve Stewart (1991) tarafından geliştirilmiş, Kalkan (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bireylerin "evet" ve "hayır" şeklinde cevaplandıracakları özbildirim formu şeklinde tasarlanan 42 maddelik testin kadınlar ve erkekler için ayrı puanlama sistemi vardır. Test, "Büyük Çocuk", "Ortanca Çocuk", "Küçük Çocuk" ve "Tek Çocuk" olmak üzere dört alt ölçekten oluşmaktadır. Her bir alt ölçekteki madde sayısı farklı olduğundan karşılaştırmak için ham puanlar standart puana (z puanı, T puanı) dönüştürülür. Testten alınan yüksek puan bireyin psikolojik doğum sırasını belirlemektedir.

Psikolojik Doğum Sırası Envanterinin geçerlik çalışmasında yapı geçerliği ve kapsam geçerliği kullanılmıştır. Yapı geçerliği için faktör analizi yapılmıştır. Buna göre, kadınlar için varyansın % 49.85'ini açıklayan dört faktör ve erkekler için varyansın % 50.27'sini açıklayan dört faktör belirlenmiştir. PDSE'nin güvenirliği test-tekrar test ve iç tutarlık yöntemleriyle hesaplanmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kadınlar için .78 ile .89 arasında değişirken, erkekler için ise .77 ile .89 arasındadır. Envanterin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısıyla hesaplanan güvenirliği ise kadınlar için. 74 ile .86 arasında değişirken; erkekler için ise .65 ile .82 arasında hesaplanmıştır (Kalkan, 2005).

Yaşam yönelimi testi - YYT (İyimserlik ölçeği). Yaşam Yönelimi Testi, bireylerin yaşama bakışlarını değerlendirebilmek amacıyla Scheier ve Carver (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 12 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipinde bir cevaplama anahtarına sahiptir. Testten alınabilecek en düşük puan "0", en yüksek puan ise "32"dir. Ölçeğin uyarlama çalışması, Aydın ve Tezer (1991) tarafından yapılmıştır. Buna göre ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.72 ve dört hafta arayla uygulama sonucu elde edilen test tekrar test güvenirlik katsayısı 0.77 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada Yaşam Yönelimi Testi ile Zung Depresyon Ölçeği arasında -0.46, ($p<.001$) korelasyon elde edilmiştir. Ölçekten alınan puanların yükselmesi iyimserlik düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Kişisel bilgi formu. Öğrencilerin demografik bilgilerini toplamak için oluşturulmuştur. Bu formda öğrencilerin cinsiyet ve sınıf düzeylerine ilişkin kişisel bilgileri yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken araştırmacılar tarafından çalışma grubunu oluşturan öğrencilere araştırmanın amacı, kullanılan ölçme araçları hakkında bilgi verilmiş ve güvenirliği sağlayabilmek amacıyla öğrencilerden ölçme araçlarının üzerine isimlerini yazmamaları istenmiştir.

Öğrencilerin uygun olduğu zamanlarda, il milli eğitim müdürlüğü, okul idaresi ve uygulamanın yapıldığı ders öğretmenlerden gerekli izinler alınarak ölçek uygulamaları tamamlanmıştır. Ölçme araçlarını öğrenciler yaklaşık 20 dakikada yanıtlamışlardır.

Araştırma için toplam 650 veri ölçeği dağıtılmış ancak 610 tanesi doldurulmuş şekilde geri toplanabilmiştir. Toplanan ölçeklerin 24 tanesi öğrenciler tarafından hatalı veya eksik doldurulduğundan çalışmada kullanılamamıştır. Bu nedenle geriye kalan 586 öğrenciden elde edilen veriler ile bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Lise öğrencilerinin cinsiyetine göre psikolojik doğum sıraları ile iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Psikolojik doğum sırasına iyimserlik düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi yapılmış, anlamlı farklılık tespiti durumunda hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğunun belirlenmesi için LSD testi kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerin uygulanmasında anlamlılık düzeyi olarak .05 kabul edilmiştir. İstatistiksel işlemlerde SPSS 17.0 veri analiz paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada yanıt aranan sorulara ilişkin bulgular sırasıyla aşağıda verilmiştir:

1) Lise öğrencilerinin cinsiyetine göre psikolojik doğum sırası ile iyimserlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Araştırmanın birinci sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Psikolojik doğum sırası ile iyimserlik arasındaki ilişkiye ilişkin Perarson Momentler Çarpımı korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	**İyimserlik**
Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, BÇPDS (Kız)	-.122**
Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, OÇPDS (Kız)	.193**
Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, KÇPDS (Kız)	-.137**
Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, TÇPDS (Kız)	.146**
Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, BÇPDS (Erkek)	-.096*
Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, OÇPDS ((Erkek)	.212**
Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, KÇPDS (Erkek)	-.135**
Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, TÇPDS (Erkek)	.193**

*p<.05, **p<.01

Tablo 1'de yer alan verilere göre hem kız hem de erkek öğrencilerde İyimserlik düzeyleri ile Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası (BÇPDS) (Kız, r= -122, p<.01; Erkek, r= -096, p<.01) ve Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası (KÇPDS) (Kız, r= -137, p<.01; Erkek, r= -135, p<.01) arasında negatif ve anlamlı bir ilişki görülürken, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası (OÇPDS) (Kız, r= .193, p<.01; Erkek, r= .212, p<.212) ve Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırası (TÇPDS) (Kız, r= .146, p<.01; Erkek, r= .193, p<.01) arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

2) Lise öğrencilerinin psikolojik doğum sırasına göre iyimserlik düzeyleri anlamlı bir fark göstermekte midir? Araştırmanın ikinci sorusunu yanıtlamak amacıyla öncelikle her bir öğrencinin baskın olan psikolojik doğum sırası bulunmuş, ardından tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Psikolojik doğum sırasına göre iyimserlik düzeyleri puanları arasındaki farka ilişkin Tek Yönlü Varyans analizi sonuçları

Psikolojik Doğum Sırası	N	X	S	Kaynak	KT	Sd	KO	F	p
BÇPDS	182	17.46	5.03	Grp.Arası	849,634	3	283,211	11,39	.000*
OÇPDS	146	19.33	5.26	Grup İçi	14460,926	582	24,847		
KÇPDS	116	16.90	5.08	Toplam	15310,560	585			
TÇPDS	142	19.85	4.52						
Toplam	586	18.39	5.11						

*p<.001

Tablo 2'de yer alan verilere göre lise öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri, psikolojik doğum sırasına göre anlamlı fark bulunmaktadır (F=11.39, p<.001). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Psikolojik doğum sırasına göre iyimserlik düzeyleri puanları arasındaki farka ilişkin LSD testi sonuçları

Psikolojik Doğum Sırası	Psikolojik Doğum Sırası	Ortalamalar Arası Fark
Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, BÇPDS	OÇPDS	-1.87*
	KÇPDS	.556
	TÇPDS	-2.39*
Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, OÇPDS	BÇPDS	1.87*
	KÇPDS	2.43*
	TÇPDS	-.523
Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, KÇPDS	BÇPDS	-.556
	OÇPDS	-2.43*
	TÇPDS	-2.95*
Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırası, TÇPDS	BÇPDS	2.39*
	OÇPDS	.523
	KÇPDS	2.95*

*p<.001

Tablo 3'deki LSD testi sonuçlarına göre; Büyük Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına (BÇPDS) sahip öğrencilerin iyimserlik düzeyleri, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırası (OÇPDS) ve Tek Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına (TÇPDS) sahip olanların iyimserlik düzeylerinden anlamlı düzeyde düşük görülürken, Ortanca Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına (OÇPDS) sahip olanların iyimserlik düzeyleri, Küçük Çocuk Psikolojik Doğum Sırasına (KÇPDS) sahip olanların iyimserlik düzeylerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma ve Yorum

Bu araştırmada lise öğrencilerinin psikolojik doğum sıraları ile iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre hem kız hem de erkek öğrencilerde İyimserlik düzeyleri ile büyük çocuk psikolojik doğum sırası ve küçük çocuk psikolojik doğum sırası arasında negatif ve anlamlı bir ilişki görülürken, ortanca çocuk psikolojik doğum sırası ve tek çocuk psikolojik doğum sırası arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Aynı zamanda, büyük çocuk psikolojik doğum sırasına sahip bireylerin iyimserlik düzeyleri, ortanca çocuk psikolojik doğum sırası ve tek çocuk psikolojik doğum sırasına sahip olanların iyimserlik düzeylerinden düşük bulunurken, ortanca çocuk psikolojik doğum sırasına sahip olanların iyimserlik düzeyleri, küçük çocuk psikolojik doğum sırasına sahip olanların iyimserlik düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde psikolojik doğum sırası ve iyimserlik arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. İyimserlik eğilimine benzer biçimde olumsuz yaşam koşulları ile başedebilme odağında bir psikolojik özellik olarak ifade edilen psikolojik sağlamlık (Windle, 1999) konusunda yapılan bir araştırmada büyük ve küçük çocuk psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlık düzeyi ile negatif yönde; ortanca ve tek çocuk psikolojik doğum sırasının ise pozitif yönde ilişkili olduğu ve psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Oktan, Odacı, Berber Çelik, 2014). Bu sonuç, araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Diğer taraftan sosyal destek iyimserlik eğiliminin bir yordayıcısı olarak kabul edilmektedir (Pérez ve ark., 2014). Özellikle iyimserlik eğiliminin öğrenilmiş bir kişilik özelliği olarak kabul edildiğinde içerisinde bulunulan sosyal yapı iyimserlik eğilimi için önemli kabul edilmektedir (Seligman, 2007). Sosyal destek algısının yüksek olması iyimserliği güçlendirmektedir. İyimserliğin temelleri erken çocukluk döneminde aile ilişkileri ile atılmakta ve yaşam boyunca karşılaşılan deneyimlerle bir kişilik özelliği halini almaktadır. İyimserlik anne ve çocuk ilişkilerinin niteliği ile şekillenen fiziksel ve psikolojik sağlığı etkileyen bir özellik olarak kabul edilmektedir (Greenberg ve ark. 2004). Bu anlamda aile çocuğun yaşamı boyunca kullanacağı pek çok yaşam becerisi ve yeterliliğin kaynağıdır. Genç birey yaşamı boyunca karşılaşacağı durumlara

yönelik göstereceği tepkinin davranışsal, bilişsel ve duygusal boyutları aile içerisinde şekillenip işlerlik kazanacaktır (Kashdan ve ark., 2002). Yapılan araştırmalar ailenin yapı ve işlevlerinin, ailedeki ebeveyn davranışlarının ergenlerin iyilik hali arasında pozitif ilişki olduğuna işaret etmektedir (Miyamoto ve ark., 2001; Muris ve ark., 2004; Wolfradt ve ark., 2002). Aile çocukların sosyal ve duygusal dünyalarının oluşmasında önemli bir etki alanını oluşturur. Ailedeki ilişkilerin niteliği, çocuklukta yaşanan ihmal, ailede yaşanan boşanma, aile içi çatışmalar gibi yaşantılar çocuğun gelecek yaşantısındaki kötümserlik eğilimine neden olabilmektedir (Boyer-Pennington, Pennington, ve Spink, 2001; McGregor, Zimmer-Gembeck, ve Creed, 2012). İyimser bireyler çoğunlukla iyimserlik düzeyleri yüksek anne babalara sahiptirler (Carr, 2004). Çocuklardaki iyimserlik eğilimi ebeveynlerin baş etme biçimleri, ana baba tutumu ile ilişkilendirilmektedir. Bir anlamda sosyal öğrenmeye dayalı öğrenme ile ilişkilendirilen bu durumda çocuğun anne babanın etkili baş etme stiline tanıklık etmesiyle iyimser bir özellik göstereceği düşünülmektedir (Gillham, 2000). Benzer biçimde anne ve babanın etkili ebeveyn rolleri onların iyimserlik düzeyleri ilişkilendirilmektedir (Castro-Schilo ve ark., 2013).

Araştırmada büyük çocuk ve tek çocuk psikolojine sahip bireyler ile iyimserlik düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu, yukarıda verilen literatür ışığında değerlendirildiğinde; ailedeki ilgi kaybını en fazla hisseden çocuğun, büyük çocuk olduğu görülmektedir. Büyük çocukta ihmal edildiği duygusu, yaşam biçimini belirler ve bazen kaybettiği ilgiyi bir daha hiç sağlayamayacağı inancını geliştirir, bu durum başkalarıyla toplumsallık ilişkisi içinde yaşama gücünü yitirmesine neden olur (Adler, 1997). Küçük çocuklarda ise, kendisini diğer kardeşlerine göre yetersiz algılaması, toplumsal ilerlemesini güçleştirebilir ve toplumu önemsememesine neden olabilir (Adler, 1997). Herkesi kendisinden daha büyük ve yetenekli görür. Kendi sorumluluğunu başkasının almasını bekler ve ailede dikkate alınmayabilir. Bu durum eksiklik duygusu geliştirmesine yol açabilir (Dinkmeyer, McKay ve Dinkmeyer, 1978). Yetersizlik duygusu olan küçük çocukların toplumsal ilerlemesi daha güçtür (Adler, 1997). Kendisinden daha güçlü ve yetenekli gördüğü kardeşlerinin varlığından kaynak1anan yetersizlik duygusu yaşayabilir (Geçtan, 1998). Bu durum büyük çocuk ve küçük çocuk psikolojik doğum sırasına sahip bireylerin iyimserlik düzeylerinde negatif yönde anlamlı ilişkiyi açıklamaktadır.

Ortanca ve tek çocuklara psikolojine sahip bireylere baktığımızda ise iyimserlik düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ortanca çocuk, kendisinden önce dünyaya gelen büyük çocuğun aksine, en baştan beri anne ve babasının ilgi ve sevgisini bir başkasıyla paylaşmak durumunda olduğu için sosyal ilgisi, büyük çocuğunkinden daha iyi durumdadır. Önünde her zaman ona yol gösteren biri vardır; bu durumda ortanca çocuk ailenin ilk çocuğa yaptığı engellemeleri görür ve kendi yolunu daha çabuk bulur (Adler, 1997). Araştırma sonuçlarında elde edilen ortanca çocukta iyimserlik eğilimine yönelik pozitif yönde anlamlı ilişkiye yönelik elde edilen bulgu, bu literatür bilgisini desteklemektedir. Aynı durum aile içinde eşsiz bir konuma sahip olan tek çocuk içinde geçerlidir. Tek çocuklara anne ve babası daha çok zaman ayırabilir ve daha çok ilgi gösterebilir; daha tedbirli ve koruyucu davranabilir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995). Duygularını ifade etmede diğer çocuklara göre daha özerk olarak değerlendirilen tek çocuklar, aileyle çokça zaman geçirmek, ailenin maddi ve manevi kaynaklarını tek başına kullanıyor olmak, aileyle yakın ilişkiler geliştirebilmek, rekabet edecek kimsenin olmaması gibi avantajlara sahip olabilirler (Roberts ve Blanton, 2001). Bu nedenle iyimserlik eğilimlerinin yüksek düzeyde olması normal bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Ergen ruh sağlığında ebeveyn tutum ve davranışlarının önemini dikkate aldığımızda, bireyin aile içinde kendini algılayışı ve konumlandırdığı yer, ilerideki kötümserlik/iyimserlik yaşantılarına kaynaklık edecektir.

Araştırma sonuçları değerlendirilirken araştırmanın sınırlı bir lise öğrencileri çevresi üzerinde yapıldığı dikkate alınmalıdır. Bu araştırmada lise öğrencileri üzerinde psikolojik doğum sırası ve iyimserlik düzeyi ilişkileri kesitsel bir desende ele alınmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı demografik özellikler gösteren örneklem gruplarında bu bulguların sınanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bireyin aile ilişkilerini algılayışını bilmek, onu anlamak için önemlidir. Bireyler hakkında elde edilen bu bilginin, psikolojik danışmada izlenecek müdahaleyi ve stratejiyi belirlemede danışmanlara yardımcı olacağı düşünülmektedir.
2. İyimserliği geliştirmeye dönük yapılacak çalışmalarda, psikolojik doğum sırası ve aile ilişkilerin göz önünde bulundurularak, müdahale programları hazırlanabilir.

3. Literatürde iyimserlik ile psikolojik doğum sırasının birlikte ele alındığı başka bir çalışmaya rastlanmadığından, araştırmanın sonuçlarının tekrarlanabilirliğinin test edilmesi için yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynakça

Abramson, L. Y., Seligman, M. E. P. and Teasdale, J. D. (1978). Learned helplessness in humans: critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology,* 87(1), 49-74.

Adler, A. (1997). *Güç çocuğun eğitimi.* (N. Önol, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.

Akkoyun, M. (2002). *The relationships of phsical exercise, optimism and health locus of control.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ashby, J. S., LoCicero, K.A., and Kenny, M. C. (2003). The relationship of multidimensional perfectionism to psychological birth order. *The Journal of Individual Psychology,* 59(1), 42–51.

Atkinson, R., Richard A. ve Ernest H. (1995). *Psikolojiye giriş,* (K. Atakay, M. Atakay ve A. Yavuz, Çev.). İstanbul: Sosyal yayınlar (Orijinal basım tarihi, 1956)

Aydın G, ve Tezer, E. (1991). İyimserlik, sağlık sorunları ve akademik başarı ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi,* 7, 2-9.

Bostancı, N., Güvenir, Ö., Sezgin, Ö., Eyüpoğlu, Ö. ve Duruhan, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerindeki iyimserlik düzeyi ve aile işlevi arasındaki ilişki. *Çağdaş Eğitim Dergisi,* 32(342), 42-48.

Boyer-Pennington, M.E., Pennington, J. and Spink, C. (2001). Students' expectations and optimism toward marriage as a function of parental divorce. *Journal of Divorce and Remarriage,* 34(3/4), 71–87.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik.* (İ. Deniz ve E. Sarıoğlu, Çev.), İstanbul: Kaknüs Yayınları (2004)

Campbell, L., White, J. and Stewart, A. (1991). The relationship of psychological birth order to actual birth order. *Individual Psychology*, 47, 380-391.

Carr, A. (2004). *Positive psychology*. East Susex: Brunner-Routledge.

Carver, C. S. and Scheier, M.F. (2001). Optimism, pessimism and self-regulation. In E. C. Chang, (Ed.) *Optimism and pessimism*, (pp.31-51). Washington: APA.

Castro-Schilo, L., Ferrer, E., Taylor, Z.E., Robins, R. W., Conger, R. D., and Widaman, K. F. (2013). Parents' optimism, positive parenting, and child peer competence in Mexican-origin families. *Parent Sci Pract*. 13(2), 95-112.

Carver, C. S., Smith, R. G., Antoni, M. H., Petronis, V. M., Weiss, S., and Derhagopian, R. P. (2005). Optimistic personality an psychosocial well-being during treatment predict psychosocial well-being among long term survivors of breast cancer. *Health Psychology,* 24(5), 508-516.

Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları.* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık, (2005).

Chong, W.H., Huan, V. S., Yeo, L. S. and Ang R. P. (2006). Asian adolescents' perceptions of parent, peer, and school support and psychological adjustment: The mediating role of dispositional optimism. *Current Psychology,* 25(3), 212-228.

Cüceloğlu, D. (1992), *İnsan ve davranışı.* İstanbul: Remzi Kitapevi.

Dinkmeyer, D., McKay, G. D. and Dinkmeyer, D. (1978). *Parent education leader's manual coral springs*, Retrived on 15/11/2014, from http://childdevelopmentinfo.com/child-development/birth_order/

Geçtan, E. (1998). *Psikanaliz ve sonrası.* İstanbul: Remzi Kitapevi.

Geers, A. L., Wellman, J. A., Seligman, L. D., Wuyek, L. A. and Neff, L. A. (2010). Dispositional optimism, goals, and engagement in health treatment programs. *Journal of Behavioral Medicine,* 33, 123–134.

Gfroerer, K.P., Gfroerer, C.A., Curlette, W.L., White, J. and Kern, R.M. (2003). Psychological birth order and The BASIS-A inventory. *Journal of Individual Psychology,* 59(1), 31-41.

Gilbert, J., and Morawski, C. (2005). Stress coping in elementary school children: Exploring life style applications. *Journal of Individual Psychology,* 61, 314-328.

Gillham, J. (2000). *The science of optimism and hope.* Philadelphia, PA: Templeton Foundation Press.

Gillham, J. E., Shatte, A. J., Reivich, K. J. and Seligman, M. E. P. (2001). Optimism, pessimism, and explanatory style, In E. C. Chang (Ed.) *Optimism and pessimism,* (pp. 53-75). Washington: American Psychological Association.

Greenber, J.S., Seltzer, M. M., Krauss, M.W., Chou, R.J. and Hong, J. (2004). The effect of quality of the relationship between mothers and adult children with schizophrenia, autism, or down syndrome on maternal well-being: the mediating role of optimism. *American Journal of Orthopsychiatry,* 74(1), 14-25.

Gustavsson-Lilius, M., Julkunen, J. and Hietanen, P. (2006). Quality of life in cancer patients: The role of optimism, hopelessness, and partner support. *Quality of Life Research,* 16, 75–87. doi: 10.1007/s11136-006-9101-4.

Haugen, R., Ommundsen, Y. and Lund, T. (2004). The concept of expectancy: a central factor in various personality dispositions. *Educational Psychology,* 24(1), 43-55.

Kalkan, M. (2005). White-Campbell psikolojik doğum sırası envanterinin geçerlik ve güvenirliği. *3P: Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji,* 13(3), 169-174.

Kalkan, M ve Epli Koç, H. (2008). Psikolojik doğum sırası bireylerin stresle başa çıkma stratejilerinin yordayıcısı mıdır? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* 3(30), 45-59.

Karagöz, Y. (2011). *Olumlu düşünme eğitim programının ergenlerin geleceğine yönelik iyimserlik, depresyon ve bilişsel çarpıtma düzeylerine etkisinin incelenmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kashdan, T.B., Pelham, W.E., Lang, A.R., Hoza, B., Jacob, R. G.,Jennings, J. R., Blumenthal J.D. and Gnagy, E. M. (2002). Hope and optimism as human strengths in parents of children with externalizing disorders: stress is in the eye of the beholder. *Journal of Social and Clinical Psychology,* 21(4), 441-468.

Kivimaki, M., Vahtera, J., Elovainio, M., Helenius, H., Singh-Manoux, A. and Pentti, J. (2005). Optimism and pesimism as predictors of change in health after death or onset severe illnes in family. *Health Psychology,* 24(4), 413-421.

Korkeila, K., Kivela, S-L., Suominen, S., Sundell, J., Vahtera, J. and Kivimaki, M. (2004). Childhood conditions, parent–child relationships and optimism in adulthood. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology,* 39, 286 –292.

Kümbül-Güler, B. ve Emeç, H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* 21(2), 129-149.

Manaster, G. J. (1977). Birth order: An overview. *Journal of Individual Psychology,* 33,3-8.

McGregor, L., Zimmer-Gembeck, M.J. and Creed, P. (2012). Family structure, interparental conflict and parenting as correlates of children's relationship expectations. *Journal of Relationships Research,* 3, 44–56.

Medlin, B., Green, K. and Gaither, Q. (2010). *To optimise developing ımprove performance: pilot study in the education sector.* Academy of Organizational Culture, Communications and Conflict. Allied Academies International Conference 14-16 April 2010. Retrieved on 24.12.2014. from: http://www.alliedacademies.org/public/proceedings/Proceedings26/AOCCC%20Proceedings.pdf

Miyamoto, R. H., Hishinuma, E. S., Nishimura, S.T., Nahulu, L.B., Andrade, N.N., Goebert, D. A., and Carlton, B. S. (2001). Path models linking correlates of self-esteem in a multiethnic adolescent sample. *Personality and Individual Differences,* 31, 701-712.

Muris, P., Meesters, C., Schouten, E., and Hoge, E. (2004). Effects of perceived control on the relationship between perceived parental rearing behaviors and symptoms of anxiety and depression in non clinical preadolescents. *Journal of Youth and Adolescence,* 33(1), 51-58.

Oktan, V., Odacı, H., ve Berber Çelik, Ç. (2014). Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın yordanmasındaki rolünün incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 140-152.

Orejudo, S., Puyuelo, M., Fernández-Turrado, T. and Ramos, T. (2012). Optimism in adolescence: A cross-sectional study of the influence of family and peer group variables on junior high school students. *Personality and Individual Differences,* 52 (2012), 812–817.

Peterson, C. (2000). The future of optimism. *American Psychologist*, 55(1), 44-55.

Pérez, C.L. Salamanca, M.V., Castañeda, I. A., Soto, P.B. and Vanegas, I,J. (2014). What makes us optimistic? Psychosocial factors as predictors of dispositional optimism in young people. *Terapia Psicológica,* 32(2), 153-164.

Pilkington, L. R., White J. and Matheny, K.B. (1997). Perceived coping resources and pscyhological birth order in school- age child. *Individual Psychology,* 53(1) 43-57.

Pinquart, M., Fröhlich, C. and Silbereisen, R. K. (2007). Optimism, pessimism, and change of psychological well-being in cancer patients. *Psychology, Health and Medicine,* 12(4), 421-432.

Puskar, K. R., Sereika, S. M., Lamb, Tusaie-Mumford, J. K. and Mcguinness T. (1999). Optimism and ıts relationship to depression. coping, anger, and life events in rural adolescents. *Issues in Mental Health Nursing,* 20, 115-130.

Roberts, C.L., and Blanton, P. (2001). I always knew mom and dad loved me best: Experiences of only children. *The Journal of Individual Psychology,* 57(2), 125-140.

Scheier, M. F. and Carver, C. S. (1992). Effect of optimism on psychological and phycical well-being: theorical over-view and empiral update. *Cognitive Theraphy and Research,*16(2), 201-228.

Scheier, M. F. and Carver, C. S. (2002). Optimism, In C. R. Snyder and S. J. Lopez (Ed.) *Handbook of positive psychology,*(pp. 231-243). New York: Oxford University Pres.

Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2007) *Modern psikoloji tarihi.* (Y. Aslay, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları (2004)

Seligman, M. E. P. (2007). *Öğrenilmiş iyimserlik* (S. K. Akbaş, Çev.). Ankara: HYB Yayıncılık (orijinal basım tarihi 1990).

Steptoe, A., Wright, C., Kunz-Ebrecht, S. R. and Iliffe, S. (2006). Dispositional optimism and health behaviour in community-dwelling older people: Associations with healthy ageing. *British Journal of Health Psychology,* 11, 71–84.

Snyder, C. R., Sympson, S. C., Ybasco, F. C., Borders,T. F., Babyak, M. A., and Higgins, R. L. (1996). Development and validation of the state hope scale. *Journal of Personality and Social Psychology,* 70, 321–335.

Stewart, A. E. and Campbell, L. F. (1998). Validity and reliability of the white-campbell psychological birth order inventory. *The Journal of Individual Psychology,* 54(1), 41-60.

Stewart, A. E., Stewart, E. A., and Campbell, L. F. (2001). The relationship of psychological birth order to the family atmosphere and to personality. *Journal of Individual Psychology,* 57(4), 363-387.

Stewart, A. E. (2004). Can knowledge of client birth order bias clinical judgment? *Journal of Counseling and Development,* 82(2), 167-176.

Üstündağ Budak, M. and Mocan-Aydın, G. (2005). The role of personelity factors in predicting the reported physical health symptoms of Turkish college students. *Adolescense,* (40)59, 559-572.

Van Loon, L. M. A., Van de Ven, M. O. M., Van Doesum, K. T. M., Witteman, C. L. M and Hosman, C. M. H. (2013). The relation between parental mental illness and adolescent mental health: the role of family factors. *Journal of Child and Family Studies,* 23(7), 1201-1214, doi: 10.1007/s10826-013-9781-7

Windle, M. (1999). Critical conceptual and measurement issues in the study of resilience. In M. D. Glantz ve J. L. Johnson (Ed.) *Resilience and development: Positive life adaptations*,(pp. 161-178). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Wolfradt, U., Hempel, S., and and Miles, J.N.V. (2002). Perceived parenting styles, depersonalization, anxiety and coping behavior in adolescents. *Personality and Individual Differences,* 34, 521-532.

Yalçın, İ. (2011). Social support and optimism as predictors of life satisfaction of college students. *International Journal for the Advancement of Counselling,* 33, 79–87.

Yörükhan, T. (2011). *Alfred Adler sosyal roller ve kişilik.* (3. Baskı). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayıncılık.